

PUR U20

PSYKIATRI,
UNGE & RUSMIDLER
UNDER 20 ÅR

Viden og erfaringer
fra et tværsektorielt
samarbejde

Psykiatrien i
Region Syddanmark
Syddansk Universitetshospital

Behandlingscenter
Unge & Rusmidler

**ODENSE
KOMMUNE**

PUR U20 – Psykiatri, Unge & Rusmidler under 20 år

Denne videns- og erfaringsopsamling giver indblik i PUR U20 og formidler erfaringer fra perioden 2021-2023.

Adresse:

Odense Kommune
Behandlingscenter Unge & Rusmidler
Slotsgade 7, 5000 Odense C
www.odense.dk/ungeogrusmidler

Redaktion:

Odense Kommune, Behandlingscenter Unge & Rusmidler (Kathrine Højlund Rasmussen).
Grafisk tilrettelæggelse: D-Grafisk, David Lund Nielsen.
Alle fotos i hæftet er modelfotos.

Udgivet:

November 2023. Udgivet med støtte fra:

helsefonden

Kontakt:

Helle Rønnemoss
Leder af Behandlingscenter Unge & Rusmidler
Odense Kommune
helro@odense.dk

Tina Bech
Oversygeplejerske
Børne- og Ungdomspsykiatri Odense
Tina.Bech@rsyd.dk

PUR U20 – et tværfagligt og tværsektorielt samarbejde

PUR U20 er et samarbejde mellem Børne- og Ungdomspsykiatrien i Odense, Region Syddanmark og Behandlingscenter Unge & Rusmidler, Odense Kommune. Samarbejdet rummer **en opsporende og opkvalificerende indsats, en fremskudt indsats i hhv. psykiatrien og i rusmiddelcenteret, samt et gratis og anonymt rådgivningstilbud til unge og pårørende**, der bliver varetaget af rådgivere fra Behandlingscenter Unge & Rusmidler.

Baggrund for projektet

Unge med psykiske vanskeligheder og samtidigt problematisk brug af rusmidler får ofte ikke relevant og rettidig hjælp. Trods særlig sårbarhed falder målgruppen let mellem to systemer; psykiatri og misbrugsbehandling. I 2017 bevilligede Odense Kommunes Sundhedsudvalg midler til Psykiatri, Unge & Rusmidler (PUR), der er en indsats, hvor Psykiatrisk afdeling på Odense Universitets Hospital (Region Syddanmark) og Behandlingscenter Unge & Rusmidler (Odense Kommune) samarbejder om indsatsen til unge mellem 20-30 år. PUR har især fokus på opsporing af unge med rusmiddelproblemer i psykiatrien og fremskudt anonym rådgivning til unge om rusmidler. Dertil kommer fokus på, at flere unge bliver tilbudt en koordineret indsats; en mere helhedsorienteret behandling på tværs af region og kommune. Der er høstet gode erfaringer i PUR, der dog kun henvender sig til unge i aldersgruppen

20-30 år. Til unge under 20 år var der ikke en tilsvarende indsats, hvilket skabte ulighed i sundhed. Med dette projekt er PUR videreudviklet og omsat, så indsatsen matcher unge fra 13 og op til 20 år.

Om projektet

Psykiatri, Unge & Rusmidler Under 20 (herefter PUR U20) er forankret i Behandlingscenter Unge & Rusmidler, som er organisatorisk forankret i Beskæftigelses- og Socialforvaltningen, Odense Kommune. Projektet er et samarbejdsprojekt med Børne og Ungdomspsykiatrien Odense, Region Syddanmark. Projektet tager afsæt i Unge & Rusmidlers arbejde i og med UngeAlliancen. Projektet er støttet af Helsefonden og løber fra 2021-2023.

Formål med projektet

Formålet med PUR U20 er at bidrage til, at unge med psykiske vanskeligheder og samtidigt problematisk brug af rusmidler får et ungdomsliv, hvor de trives og har en god og sund tilværelse uden misbrug og med mulighed for uddannelse og job. Dette ved at udvikle metoder, fastlægge arbejdsgange og opkvalificere fagpersoner, for at samordne og styrke samarbejdet mellem Behandlingscenter Unge & Rusmidler samt Børne og Ungdomspsykiatri Odense. Dette så de unge og deres pårørende har let adgang til relevant rådgivning og får rettidig og tilstrækkelig hjælp som én samlet indsats af et samlet hjælpesystem.

Målgruppe

Målgruppen for PUR U20 er unge fra 13 op til 20 år, der:

- Har psykiske vanskeligheder og et problematisk brug af rusmidler (vi refererer, som UngeAlliancen, til dette som dobbeltdiagnose, hvad enten den unge er udredt/diagnosticeret eller ej).
- Bor eller har ophold i Odense Kommune eller har tilknytning til Børne- og Ungdomspsykiatri Odense eller Behandlingscenter Unge & Rusmidler.

Målgruppen rummer yderligere:

- Pårørende til unge med en dobbeltdiagnose samt
- Fagpersoner, der er i kontakt med disse unge, enten i regi af Børne- og Ungdomspsykiatri Odense, Behandlingscenter Unge & Rusmidler eller i myndighedsafsnittet Ungerådgivningen.

Projektets aktiviteter

Den opsporende og opkvalificerende indsats

I den opsporende indsats er der fokus på at skabe en praksis, hvor medarbejdere i Børne- og Ungdomspsykiatri Odense henviser unge med rusmiddelproblematikker til rådgivning i PUR U20/Unge & Rusmidler. Medarbejderne i de forskellige teams i Børne- og Ungdomspsykiatrien opkvalificeres løbende af rådgivere fra Unge & Rusmidler, så de kan tage hul på den svære samtale om den unges rusmiddelproblematik.

Fremskudt indsats

Den fremskudte indsats består af en dobbelt fremskudt indsats, som udmønter sig i:

- Ugentlig tilstedeværelse af en behandler fra Unge & Rusmidler i Børne- og Ungdomspsykiatri Odense samt
- Ugentlig mødedeltagelse af forløbskoordinator fra Børne- og Ungdomspsykiatri Odense i teammøder i Unge & Rusmidler ift. sparring, videndeling og opkvalificering.

Rådgivningstilbuddet

Unge

Individuelle samtaler

Rådgiverne har særligt fokus på, hvordan den unges psykiske lidelse har indflydelse på rusmiddelforbruget – og omvendt. PUR U20 rådgivningen giver den unge viden og værktøjer, der kan hjælpe med:

- at trappe ned eller stoppe med at ryge hash eller tage andre rusmidler
- at afklare om den unge har brug for mere eller anden hjælp i forhold til sit brug af rusmidler

Den unge kan få op til fem anonyme og uforpligtende rådgivningssamtaler.

Pårørende

Individuelle samtaler

Den pårørende kan få op til to anonyme og uforpligtende rådgivningssamtaler.

Pårørendegrupper

Den pårørende kan deltage i et pårørendegruppeforløb bestående af fem mødegange.

Unge med en psykisk lidelse og samtidigt misbrug af rusmidler har ofte komplekse problemstillinger. Rådgiverne i PUR U20 har derfor en skærpet opmærksomhed på, at de unge har en koordineret indsatsplan, der understøtter, at den unge får helhedsorienteret behandling på tværs af kommune og psykiatri.

Organisering samt ansvarsfordeling ift. projektets aktiviteter

Projektets medarbejdere består af:

- To rådgivere fra Unge & Rusmidler, som varetager:
 - Rådgivning af unge
 - Rådgivning af pårørende
 - Pårørendegrupper
 - Ugentlig tilstedeværelse i Børne- og Ungdomspsykiatri Odense
 - Sparring og opkvalificering af medarbejdere i Børne- og Ungdomspsykiatri Odense
- Én forløbskoordinator fra Børne- og Ungdomspsykiatri Odense som varetager:
 - Forløbskoordination og brobygning af unge og pårørende i psykiatrien til rådgivning
 - Ugentlig mødedeltagelse i teammøder i Unge & Rusmidler ift. sparring, videndeling og opkvalificering
 - Tovholder på opkvalificering af medarbejdere i Børne- og Ungdomspsykiatri Odense.
- Én koordinator fra Unge & Rusmidler som varetager:
 - Koordination, videns- og erfaringsindsamling

Beskrivelse af erfaringerne

Projektets formål har været at udvikle metoder, fastlægge arbejdsgange og opkvalificere fagpersoner.

Projektet har medvirket til, at indsatsen i Børne- og Ungdomspsykiatri Odense og Unge & Rusmidler i højere grad er samordnet, så de unge møder en helhedsorienteret indsats, hvor fagpersonale på tværs kender hinandens tilbud og arbejdsgange - og dermed kan iværksætte en effektiv indsats. Ligeledes har de pårørende modtaget helhedsorienteret rådgivning, så de har haft de bedste forudsætninger for at kunne være en understøttende del af den samlede indsats. Projektet har muliggjort, at der er 'kortere vej' og dermed nemmere adgang til begge systemer, så flest mulige i målgruppen får relevant hjælp tidligst muligt.

Herunder beskrives projektets erfaringer med hhv.:

- Den opsporende og opkvalificerende indsats
- Den fremskudte indsats samt
- Rådgivningstilbuddet.

Den opsporende og opkvalificerende indsats

Samarbejdet har handlet om at etablere en praksis af tværprofessionelle relationer, hvor forløbskoordinator (og evt. øvrigt personale i psykiatrien) henviser unge til rådgivning i PUR U20. Relationerne mellem forløbskoordinator og behandlere i Unge & Rusmidler har udgjort fundamentet for det tværprofessionelle samarbejde og ændring af praksis. Tilgængelighed, kontakt, tålmodighed og fleksibilitet har været vigtige faktorer i etableringen af gode samarbejdsrelationer.

” Det har været utrolig nemt at henvise de unge, fordi jeg har haft direkte adgang til Unge & Rusmidler, samt vidst, at der med det samme ville blive taget hånd om den unge. Det har følt sig mere som en stafet-metode frem for en henvisningsprocedure.

Forløbskoordinator i Børne- og Ungdomspsykiatri Odense

Erfaringen har været, at relationerne mellem medarbejderne i sektorerne har udgjort det bærende element, hvilket kalder på en kontinuerlig opmærksomhed fremadrettet, særligt ved udskiftning af medarbejdere i begge sektorer. Den opkvalificerende indsats i psykiatrien har haft det fokus, at alle medarbejderne skulle kunne brobygge unge, så henvisningsmodellen ikke blev personafhængigt. Projektet har i den forbindelse udviklet en samtale-model,

hvor medarbejdere i psykiatrien klædes på, til hvordan man på en god måde kan spørge ind til rusmiddelbrug.

” Som fagperson føles det meget tilfredsstillende at kunne give de unge et sammenhængende forløb.

Rådgiver i Unge & Rusmidler

Fremadrettet har begge sektorer fokus på vedligehold samt fortsat kontakt og kendskab til hinanden.

Den fremskudte indsats

Den dobbelt fremskudte indsats har medvirket til et øget tværprofessionelt kendskab samt viden om hinandens arbejdsgange og arbejdskultur. Derudover har den fremskudte indsats af rådgivere fra Unge & Rusmidler ageret rum for uformel sparring for medarbejdere i psykiatrien.

” Det, at forløbskoordinatoren har deltaget i vores team-møder i Unge & Rusmidler har gjort, at vi har fået en bedre forståelse af, hvordan henvisninger og forløb foregår i psykiatrien.

Rådgiver i Unge & Rusmidler

” Vi har fået en meget større indsigt i og forståelse for, at der faktisk er et kæmpe overlap i den måde vi arbejder på, samt i det ungesyn vi har i hver vores sektor.

Førløbskoordinator i Børne- og Ungdomspsykiatri Odense

Rådgivningstilbuddet

Rådgivningsforløbene igangsættes typisk ved, at førløbskoordinator sætter Unge & Rusmidler i kontakt med den unge/pårørende. Rådgivningsforløbene varierer afhængig af den unges/de pårørendes problemstilling, behov og ønsker. De fleste unge i Børne- og Ungdomspsykiatrien er oftest i ambulante forløb, og det er derfor ikke hverken oplagt eller muligt for den unge at få PUR U20 rådgivningssamtaler i psykiatrien, så oftest finder rådgivningssamtalerne sted i Unge & Rusmidler eller på et neutralt sted - for eksempel en gåtur.

” Det var rigtig fedt at få hjælpen til rusmidlerne igennem min udredning. Det var super at komme så hurtigt i kontakt med en rådgiver, hun var sygt hurtig, ringede allerede til mig dagen efter. Jeg aflyste mange tider, men hun var vedholdende, og det var rigtig godt, for jeg havde brug for én, der sagde at jeg skulle gøre det.

Ung i PUR U20

Hvis den unge efterfølgende har behov for eller ønsker det, kan forløbet fortsætte i rusmiddelbehandlingen, hvor rådgiverne i PUR U20 også er tilknyttet. Ved indskrivning i behandling stopper det anonyme forløb.

” Jeg er faktisk blevet stoffri pga. samtalerne med rådgiveren, hun var meget forstående og det var hjælpsomt, at vi tog fat i andre ting end stoffer, og hun hjalp også med idéer til, hvad jeg kunne gøre, hvis jeg blev fristet senere. Det var rart, at forløbet ikke var for meget, men mere løst og fleksibelt, så det kunne tilpasses mig.

Ung i PUR U20

Relationer mellem den unge og rådgiverne i PUR U20

En tillidsfuld relation mellem den unge og rådgiveren er en forudsætning for, at forløbet bliver en succes. Rådgiverne arbejder ud fra princippet om ”at så et frø”. Det er altid værdifuldt at have kontakt til en ung, også selvom den unge på det tidspunkt ikke ønsker eller er klar til at indlede et rådgivningsforløb. Den unge kan dukke op måneder eller år senere, når den unge har mentalt overskud til at gøre noget ved sit misbrug.

” Jeg brugte alle fem samtaler. Jeg tog meget kokain og amfetamin dagligt før samtalerne med rådgiveren. Jeg vil faktisk sige, at det var omsorgen fra hende som gjorde, at jeg kunne stoppe. Fx skrev hun og spurgte mig, hvordan det gik, og hun var vedholdende ift. at aftale en ny dag, hvis jeg aflyste. Sammen skrev vi positive ting på tavlen, som jeg læste hver dag inden sengetid, det hjalp også rigtig meget på min motivation.

Ung i PUR U20

Anonymitet er vigtig

Anonymiteten har stor betydning for de unge, da de ofte er bekymrede for, hvad der bliver registreret om dem og hvem, der kan se registreringerne. Det er især i starten af forløbet, at anonymiteten betyder meget for de unge.

Præmisserne for anonym rådgivning bliver overholdt og respekteret af begge sektorer. Det er altgørende, at der er et tillidsfuldt bånd og samarbejde mellem den unge, Børne- og Ungdomspsykiatrien og Odense Kommune.

Kulturændring – til gavn for de unge

I projektets levetid er der sket flere kulturændringer i begge sektorer:

- Øget opmærksomhed på rusmidler i psykiatrien
- Nedbrudte barrierer ift. hvor svært det tidligere var at tale om rusmidler i psykiatrien
- Øget forståelse for arbejdsgange og måder at arbejde på (begge veje)
- Kulturændring i måden, man kan samarbejde på. Tidligere var det mere: 'Gå selv hen til rusmiddelbehandling' vs. nu 'Hej jeg hjælper dig lige'
- Mere sammenhæng på det tværsektorielle samarbejde
- Øget opmærksomhed/parathed/kendskab ift. at tale om rusmidler i forhold til tidligere
- Den løbende opkvalificering har medført, at flere medarbejdere i psykiatrien har kendskab til og kan henvise de unge til rusmiddelbehandling

” Vi er gået fra at have overbevisninger omkring hinandens rammer, til at have reel viden om dem. Jeg tror også, at projektet har rykket lidt til vores for forståelse af, hvad der sker i psykiatrien.

Rådgiver i Unge & Rusmidler

” Silo-tænkningen er fuldstændig nedbrudt, det har rykket så meget i personalets barrierer ift. at hjælpe den unge. Nu tænker medarbejderne ikke, at de unge er hardcore misbrugere, som skal i misbrugscenter, men i stedet at vi henviser de unge til et rådgivningstilbud.

Førløbskoordinator i Børne- og Ungdomspsykiatri Odense

Værd at vide

- Kendskab, viden om hinanden og tilgængelighed er nøglen til godt samarbejde.
- Politisk og ledelsesmæssig opbakning i begge sektorer er et essentielt grundlag for samarbejdet.
- Vigtigt at benytte sig af forløbskoordinatorer i psykiatrien, som kan sikre et helhedsorienteret og sammenhængende forløb for de unge.
- Informationsmateriale om tilbuddet er vigtigt for samarbejdet.
- Gennem en opkvalificerende og fremskudt indsats er det muligt at opnå øget gensidigt kendskab, der kan lette brobygning.
- Jævnlig gang i hinandens domæner øger forståelsen af hinandens 'verden'.
- Ved udskiftning af ledere og medarbejdere, bør nytilkomne introduceres til samarbejdsmodellen ift. at sikre kontinuerlig fokus, og for at undgå, at samarbejdet er personbåret.
- Relationer og samarbejde bliver skabt gennem tilgængelighed, fleksibilitet og tålmodighed.
- Anonymitet i rådgivningstilbuddet er en vigtig faktor for de unge.

**ODENSE
KOMMUNE**

www.odense.dk/ungeogrusrmidler